

Dr. Jurka Lepičnik Vodopivec, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, jurka.lepicnik@uni-mb.si

Sodelovanje staršev z vrtcem kot dejavnik kakovosti vrtca

Pregledni znanstveni članek

UDK 373.24:37.064.1

POVZETEK

Prispevek govori o kakovosti v vrtcu z vidika staršev kot pomembnih soustvarjalcev kakovosti. O vlogi staršev v tem procesu so še zlasti pomembna najnovejša spoznanja raziskovalcev, ki poudarjajo velik pomen staršev tako pri vključevanju le-teh v proces ugotavljanja kakovosti kakor tudi v proces zagotavljanja kakovosti v vrtcih. V empiričnem delu smo s pomočjo anketnega vprašalnika na vzorcu staršev ugotavljali kakovost vrtca. Ugotovili smo, da so roditeljski sestanki in govorilne ure v vrtcih kar pogosti (2-, 3-, 4-krat letno ali pogosteje), kar kaže na zagotavljanje formalnih možnosti za sodelovanje in obveščanje staršev. Dokaj pogosto vzgojitelji starše obveščajo tudi preko oglasne deske. Tudi vsakodnevna komunikacija med starši in vzgojitelji, kot pomemben dejavnik kakovosti v vrtcu, je del prakse, ki ga oboji dodobra izkoristijo. Vzgojitelji staršem omogočajo sodelovanje tudi na področju drugih dejavnosti (prireditve, izleti, pikniki, delavnice), ki so po našem mnenju za starše prav tako pomembni, saj lahko na ta način spoznajo svojega otroka v različnih situacijah, ki jih nudi vrtec.

Ključne besede: vrtec, kakovost, starši, sodelovanje

Quality in kindergartens from the perspective of parents – a case study

ABSTRACT

The article elaborates on the aspect of quality in kindergartens from the perspective of parents, who are important co-creators of quality. Recent research findings

emphasize the role of parents in this process: that parents should be involved both in the process of quality control as well as in the process of quality creativity in kindergartens. Our empirical research done on the aspects of quality in kindergartens was conducted by means of a questionnaire using a sample of parents.

We established that parent-teacher meetings are relatively frequent in kindergarten (2,3,4 – times annually or even more frequently), which means that the possibilities for cooperation between parents and educators can be realized more easily. The educators also use the billboards relatively frequently in order to give information to the parents. Day to day communication between parents and educators, as an important factor of quality in kindergarten, is a common practice. The educators also enable the parents to participate in interesting activities (shows, trips, picnics and workshops), which we believe are important activities for parents, as they able them to see their children in various situations that are present in kindergarten.

Keywords: kindergarten, quality, parents, cooperation

Uvod

Vrtci v Evropi in svetu so zelo različni tako z vidika pravne ureditve, sistemskih in vsebinskih rešitev kot z vidika prevladujoče vloge, ki jo imajo (npr. poudarek na vzgoji in varstvu otrok, povezavi in dopolnjevanju varstva in vzgoje in to ne glede na starost v vrtec vključenih otrok). Tako različnih predšolskih institucij v evropskih državah ni mogoče dati na skupni imenovalec niti glede na relativno objektivne kriterije, kot so poslovni čas vrtca, starost, pri kateri se otroci vključujejo v vrtec in ga obiskujejo, zahtevana stopnja izobrazbe strokovnih delavcev, še manj pa glede na pedagoške cilje, metode in oblike dela. Tako npr. v okviru projekta *Kakovost ciljev v institucijah za predšolske otroke*, ki so ga pripravili za evropski projekt mreže vrtcev, ponujajo nekaj parametrov, ki so pomembni za kakovost vrtcev, vendar z jasnim opozorilom, da ni mogoče postaviti enotnih ciljev in metod dela. Ali kot pravi Woodhead (1999), gre za veliko različnih potencialnih kriterijev kakovosti, ki so tesno povezani s cilji in funkcijami programov in/ali kurikulov. Cilji in funkcije so različni glede na različne poglede na otroštvo, različne kulturne vzorce, vzgojne in politične kontekste, osebne vrednote. Avtor v nadaljevanju meni, da sociokulturni okvir odpira pot k celovitejšemu razumevanju dejavnikov, ki oblikujejo otrokovo življenje, njegov razvoj in učenje. V pedagoški literaturi zadnjih desetletij (Resman, 1992; Intihar in Kepec, 2002) zasledimo prizadevanje za opredelitev odnosa med družino in šolo/vrtcem skozi koncept partnerstva. V zvezi s tem Epstein in Sanders (1998) poudarjata pomen kakovosti partnerstva med starši in učitelji/vzgojitelji. Večina avtorjev in tudi Woodhead (1999), ko govori o kazalcih kakovosti, razvršča le-te na **tri ravni**. Govori o kazalcih na **vhodni** ravni (npr. stavba, oprema, zapos-

leni), **procesni** (npr. odnosi med otroki, stil vzgoje, igra) in **izhodni** (npr. zdravje otrok, šolska uspešnost). Meni, da velja vzporedno s koncipiranjem kazalcev kakovosti poiskati tudi odgovore na vprašanja, *kdo je zainteresiran za kakovost v vrtcu* (so to otroci, starši, vzgojitelji, vodstveni delavci, raziskovalci, občina, država) in *kdo od tistih, ki so povezani z vrtcem, ima korist od kakovosti v vrtcu* (so to starši, ki lahko v času bivanja otrok v vrtcu opravljajo svoje delo, vzgojitelji, ki imajo zaposlitev, občina, ki s kakovostnim vrtcem pridobi ugled).

Kakovost v vrtcu

V Sloveniji sta v devetdesetih letih prejšnjega stoletja potekali konceptualna sistemska in kurikularna prenova vrtcev, ki sta posegli tudi na področje kakovosti v vrtcih. Eden od ciljev veljavnega Kurikuluma za vrtce (Bahovec, Kranjc, Cvetko, Marjanovič Umek in Videmšek, 1999) je »izboljšanje informiranja in sodelovanja s starši« (str. 10). V poglavju Načela uresničevanja ciljev Kurikuluma za vrtce je »načelo sodelovanja s starši«, ki govori o različnih vidikih sodelovanja s starši v vrtcu (str. 15). Pri tem gre zlasti za javno dostopnost do pisnega in ustnega obveščanja o programih v vrtcu, za pravico staršev do sprotne izmenjave informacij in poglobljenega razgovora z vzgojiteljem, pomočnikom in svetovalnim delavcem, za postopno uvajanje otrok v različne programe vrtca ter za pravico staršev do sodelovanja pri načrtovanju življenja in dela v vrtcu. Pri tem morajo delavci vrtca dosledno upoštevati določila o varovanju osebnih podatkov in upoštevati pravico staršev do zasebnosti. Kurikulum za vrtce torej dopušča in hkrati od vrtcev, predvsem pa od vzgojiteljev in pomočnikov vzgojiteljev ter drugih strokovnih delavcev vrtca zahteva izboljšanje pisnega in ustnega informiranja staršev, izboljšanje sodelovanja z njimi preko postopnega vključevanja otrok v vrtec ter drugih oblik formalnega in neformalnega sodelovanja s starši. Če poskušamo analizirati navedeno načelo z vidika zastopanosti formalnih in neformalnih oblik sodelovanja s starši, lahko ugotovimo, da gre za uravnoteženost načela, saj trije vidiki načela govorijo o formalnem in prav toliko vidikov o neformalnem sodelovanju.

Ob upoštevanju sistemskih in vsebinskih rešitev v slovenskih vrtcih, na temelju ugotovitev raziskav o posameznih kazalcih kakovosti ter na podlagi že oblikovanih modelov in pristopov za ugotavljanje kakovosti v drugih državah so bile oblikovane naslednje ravni in področja kakovosti v vrtcu: strukturna raven, posredna raven in procesna raven. Po mnenju avtoric Marjanovič Umek, Fekonja, Kavčič in Poljanšek (2002) vključuje **strukturna raven** t. i. vhodne kazalce kakovosti, ki opisujejo objektivne pogoje in možnosti, v katerih poteka predšolska vzgoja v vrtcu (npr. velikost igralnice, razmerje med številom odraslih in otrok na oddelek, strokovna usposobljenost strokovnih delavcev v vrtcu). Kazalci, ki jih opredelimo na tej ravni, so pomembni pri interpretaciji podatkov na drugih ravneh oz. področjih kakovosti, saj je npr. izvajanje kurikula, ki je eno od področij na procesni ravni, v veliki meri

povezano z vhodnimi kazalci. **Posredna raven** se nanaša na subjektivne pogoje in možnosti, v katerih poteka predšolska vzgoja v vrtcu (npr. vključenost zaposlenih v izobraževanje, zadovoljstvo zaposlenih v vrtcu, sodelovanje s starši). Kazalci na tej ravni vključujejo odnose, v katere otrok ni neposredno vključen, vendar pa pomembno vplivajo tako na delo v vrtcu kot tudi na otroka samega. **Procesna raven** pa vključuje kazalce, ki opisujejo načrtovani in izvedbeni kurikulum, torej vzgojni proces v najširšem smislu (npr. dejavnosti na različnih področjih kurikula, igro, socialne interakcije med otroki, med otroki in odraslimi). Kazalci na tej ravni opredeljujejo ključne točke, ki v procesu predšolske vzgoje vplivajo na kakovost dela v vrtcu in se zrcalijo v otrokovem socialnem in čustvenem odzivanju, komunikaciji, vedenju, pridobivanju novih izkušenj in znanja.

Problem

Problem našega preučevanja je sodelovanje s starši v vrtcu z vidika staršev. Sodelovanje med vrtcem in družino sodi na področje posredne ravni kakovosti vrtca. Namen preučevanja tega področja je, pridobiti podatke o različnih možnostih in oblikah sodelovanja zaposlenih v vrtcu s starši otrok, ki obiskujejo vrtec. Poleg tega se ugotavlja tudi, ali vsebine in oblike sodelovanja zagotavljajo ustrezno raven informiranosti staršev, pri čemer je pomembno tudi zadovoljstvo staršev s sodelovanjem z vrtcem. Področje vključuje naslednje kazalce:

- *prvi kazalec*: formalne oblike sodelovanja,
- *drugi kazalec*: neformalne oblike sodelovanja,
- *tretji kazalec*: dejavno vključevanje staršev v vzgojni proces.

Cilji in raziskovalna vprašanja

V okviru študije primera nas zanima prvi kazalec, torej formalne oblike sodelovanja, in drugi kazalec kakovosti, tj. neformalne oblike sodelovanja med vzgojitelji in starši:

- prisotnost formalnih oblik sodelovanja med vzgojitelji in starši v vrtcu,
 - prisotnost neformalnih oblik sodelovanja med vzgojitelji in starši v vrtcu,
 - ugotoviti zadovoljstvo staršev z delom vzgojitelja v vrtcu.
-

Oblikovali smo naslednja raziskovalna vprašanja:

Formalne oblike sodelovanja

- Kako pogosto vzgojitelji organizirajo roditeljski sestanek?
- Kako pogosto vzgojitelji organizirajo govorilne ure?
- Kako pogosto vzgojitelji informirajo starše preko oglasne deske?

Neformalne oblike sodelovanja

- Kako pogosto komunicirajo vzgojitelji in starši ob prihodu/odhodu njihovega otroka v vrtec/iz vrtca?
- Kaj menijo starši o pogostosti organiziranja različnih aktivnosti, namenjenih njim in njihovim otrokom (pikniki, prireditve, izleti ...)?
- Kako starši ocenjujejo sodelovanje med njimi in vrtcem?

Metodologija

Raziskovalne metode

Gre za študijo primera.

Uporabili smo deskriptivno in kavzalno neeksperimentalno metodo empiričnega pedagoškega raziskovanja.

Vzorec

Raziskava temelji na enostavnem slučajnostnem vzorcu staršev, ki imajo otroke v vrtcu in prihajajo iz različnih krajev Slovenije.

Sodelovalo je 40 staršev ($n = 40$), od tega 62,5 % žensk in 37,5 % moških. Največ staršev je starih med 26 in 35 let (67,5 %), najmanj pa je staršev, ki so mlajši od 25 let (5,0 %). Starši, stari nad 35 let, predstavljajo 27,5 % vseh anketiranih. Največ staršev v vzorcu ima visokošolsko izobrazbo (35,0 %), sledijo jim starši s srednješolsko (27,5 %) in višješolsko (22,5 %) izobrazbo. Najmanj staršev ima končano osnovno šolo oz. magisterij ali doktorat (2,5 %).

Postopki zbiranja podatkov

Organizacija zbiranja podatkov

Pri sestavi vprašalnika smo se opirali na vprašalnik o sodelovanju s starši avtoric Poljanšek, Marjanovič Umek, Kavčič, Fekonja in Batistič Zorec (Marjanovič Umek idr., 2002). Samo anketiranje je potekalo spomladi 2009 v različnih krajih Slovenije. Anketiranje je bilo anonimno.

Vsebinsko-metodološke značilnosti anketnega vprašalnika

a) Vsebinsko-formalna stran vprašalnika

V prvem delu anketnega vprašalnika so vprašanja o objektivnih dejstvih (starostna skupina, spol, stopnja izobrazbe), nato pa sledijo vprašanja o sodelovanju med starši in vrtcem.

b) Merske karakteristike vprašalnika

Veljavnost, zanesljivost, objektivnost: anketni vprašalnik je bil že preizkušen, zato nam ga sondažno ni bilo potrebno uporabiti; zanesljivost smo zagotovili z natančnimi navodili na anketnem vprašalniku; objektivnost je bila zagotovljena, saj vprašalnik vsebuje vprašanja zaprtega tipa.

Rezultati in interpretacija

Rezultate smo zbrali s pomočjo vprašalnika. Izračunali smo absolutne (f) in odstotne (f %) frekvence. Za preizkušanje odvisnih zvez med spremenljivkami smo uporabili χ^2 -preizkus.

Zavedamo se, da vzorec, na katerem temelji naše preučevanje, ni reprezentativen, zato je posploševanje ugotovitev problematično. Pa vendar lahko na podlagi dobljenih rezultatov dobimo uvid v problematiko sodelovanja med starši in vzgojitelji oz. med družino in vrtcem ter s tem vpogled v ta segment kakovosti v vrtcih. To pa je bil ne nazadnje tudi naš namen.

Formalne oblike sodelovanja

Da bi dobili uvid v to raven sodelovanja med vzgojitelji in starši, smo starše povprašali, kako pogosto vzgojitelj pripravi roditeljski sestanek, govorilno uro in kako pogosto poteka obveščanje preko oglasne deske.

*Roditeljski sestanki**Kako pogosto vzgojitelji organizirajo roditeljske sestanke?*

ODGOVORI	f	f %
Ne organizira	0	0
Da, enkrat letno	11	27,5
Da, od 2- do 3-krat letno	17	42,5
Da, 4-krat letno ali pogosteje	12	30,0
SKUPAJ	40	100

Tabela 1: Število (f) in strukturni odstotki (f %) pogostosti roditeljskih sestankov v vrtcu

Podatki kažejo, da vsi vzgojitelji izvajajo roditeljske sestanke. 27,5 % je takih, ki jih pripravijo enkrat letno, 42,5 % vzgojiteljev ima roditeljske sestanke od 2- do 3-krat letno, 30,0 % vzgojiteljev pa pripravi roditeljski sestanek 4-krat letno ali pogosteje.

Ocenjujemo, da je roditeljski sestanek kot formalna oblika sodelovanja s starši še vedno močno prisoten, saj je več kot 72,5 % anketiranih staršev deležnih dveh in več roditeljskih sestankov na leto. Podatek o tem, da vzgojitelji pripravijo le en roditeljski sestanek letno, ni spodbuden. Menimo namreč, da je potrebno s starši določene vsebine obravnavati tudi na roditeljskih sestankih.

*Govorilne ure**Kako pogosto vzgojitelji organizirajo govorilne ure?*

ODGOVORI	f	f %
Ne organizira	1	2,5
Da, enkrat letno	3	7,5
Da, od 2- do 3-krat letno	13	32,5
Da, 4-krat letno ali pogosteje	23	57,5
SKUPAJ	40	100

Tabela 2: Število (f) in strukturni odstotki (f %) pogostosti govorilnih ur v vrtcu

Nekaj več kot polovica staršev pravi, da imajo vzgojitelji govorilne ure 4-krat letno ali pogosteje (57,5 %). 32,5 % staršev je odgovorilo, da so govorilne ure od 2- do 3-krat letno, malo je takih, ki pravijo, da so govorilne ure le enkrat letno (7,5 %), in samo eden od staršev (2,5 %) pravi, da v vrtcu njegovega otroka govorilnih ur sploh ni. Govorilna ura kot oblika formalnega sodelovanja med starši in vzgojitelji ostaja v vrtcih tako kot roditeljski sestanek močno zastopana. Ocenjujemo, da skupaj kar 90 % anketiranih staršev odgovarja, da so v vrtcu govorilne ure organizirane najmanj 2-krat letno. Med njimi je 32,5 % tistih vzgojiteljev, ki govorilne ure organizirajo od 2- do 3-krat letno, in 57,5 % tistih, ki jih organizirajo 4- in večkrat letno. Tudi v primeru govorilnih ur podatek o tem, da so govorilne ure organizirane le enkrat letno oz. da jih sploh ni, ni spodbuden.

Informiranje staršev preko oglasne deske

Kako pogosto vzgojitelj starše informira z obvestili na oglasni deski?

ODGOVORI	f	f %
Ne	10	25,0
Da, vendar redko	2	5,0
Da, približno enkrat na mesec	9	22,5
Da, vsaj enkrat tedensko	19	47,5
SKUPAJ	40	100

Tabela 3: Število (f) in strukturni odstotki (f %) pogostosti informiranja z obvestili na oglasni deski

Podatki kažejo, da 47,5 % staršev vzgojitelj vsaj enkrat na teden obvešča z obvestili na oglasni deski, 22,5 % staršev obvesti tako približno enkrat na mesec. Presenetljivo veliko je staršev, ki navajajo, da jih vzgojitelj sploh ne obvešča preko oglasne deske (25,0 %) ali jih obvešča redko (5,0 %). Ocenjujemo, da so možnosti obveščanja, ki nam jih nudijo koticiki za starše oz. oglasne deske v vrtcih, čedalje bolj prisotne v komunikaciji med starši in vzgojitelji, saj skoraj polovica anketiranih (47,5 %) meni, da jih vzgojitelj preko oglasne deske obvešča redno, vsaj enkrat tedensko. Kar petina vseh staršev pa ugotavlja, da je obveščanje preko oglasne deske le enkrat mesečno.

Z oceno staršev glede pogostosti roditeljskih sestankov in govorilnih ur smo lahko zadovoljni, saj so tako roditeljski sestanki kot govorilne ure prisotni v sodelovanju s starši 2-, 3-, 4-krat letno ali celo pogosteje. Podatki kažejo, da je po ocenah staršev zastopnost govorilnih ur največja, saj 90 % anketiranih navaja, da so govorilne ure v vrtcih organizirane dva- in večkrat letno. Roditeljski sestanki pa se po

oceni 72,5 % anketiranih staršev izvajajo dva- in večkrat letno. Ocenjujemo, da sta navedeni formalni obliki sodelovanja s starši še vedno močno zastopani v naših vrtcih. Spodbudna je tudi ocena staršev o obveščanju z obvestili na oglasni deski, saj skoraj polovica anketiranih navaja, da jih vzgojitelj obvešča preko oglasne deske vsaj enkrat tedensko.

Dobljeni podatki kažejo, da je v vrtcih poleg roditeljskih sestankov in govorilnih ur uveljavljeno tudi komuniciranje preko oglasne deske oz. koticov za starše. Menimo, da je to prav, saj v vrtcih še vedno obstajajo določene vsebine, ki jih vzgojitelji in starši lahko obravnavajo bodisi na roditeljskih sestankih, govorilnih urah oziroma preko oglasnih desk. Čeprav število roditeljskih sestankov in govorilnih ur, ki naj bi jih organiziral vrtec, ni predpisano, ocenjujemo, da je prav, če se le-ti skličejo v primerih, ko gre za izmenjavo in preverjanje informacij in/ali za reševanje problemov in konfliktov. Pri tem je pomembno, da poteka komunikacija med starši in vzgojitelji dvosmerno. V dialogu se starši in vzgojitelji medsebojno poslušajo, razmišljajo o slišnem in povedanem ter izražajo svoje misli in občutke. Ocenjujemo, da smo s formalnimi oblikami sodelovanja med starši in vzgojitelji oz. pomočniki vzgojiteljev lahko zadovoljni. Res pa je, da s tem zagotavljamo staršem le pravico, *biti informiran*. Dejstvo je, da je od staršev odvisno, v kolikšni meri želijo biti informirani, pa vendar mora vrtec zagotoviti pogoje, da imajo starši možnosti, *biti informiran* po različnih poteh. Biti informiran, pa je samo del sodelovanja s starši.

Neformalne oblike sodelovanja

Eden od kazalcev sodelovanja med družino in vrtcem so tudi neformalne oblike sodelovanja med njimi. Gre za vprašanja, povezana s komuniciranjem med vzgojitelji oz. pomočniki vzgojiteljev in starši ob prihodu v vrtec oz. odhodu iz vrtca, in vprašanje organiziranja različnih aktivnosti (prireditve, izleti, pikniki, delavnice).

Komuniciranje ob prihodu v vrtec oz. odhodu iz vrtca

Podatki kažejo, da večina vzgojiteljev (72,5 %) skoraj vsak dan komunicira s starši, kar nekaj (20,0 %) je takih, ki z njimi komunicirajo le redko, trije (7,5 %) pa so taki, s katerimi vzgojitelj komunicira le enkrat na teden. Razveseljiva je ugotovitev, da med anketiranimi starši ni nobenega, ki ne bi ob prihodu oz. odhodu komuniciral z vzgojiteljem.

Razlike v vsakodnevni komunikaciji med starši in vzgojitelji ob prihodu v vrtec oz. odhodu iz vrtca glede na spol staršev

SPOL	MOŠKI		ŽENSKI		SKUPAJ	
	f	f %	f	f %	f	f %
Ne	0	0	0	0	0	0
Da, vendar redko	3	20,0	5	20,0	8	20,0
Da, enkrat tedensko	2	13,3	1	4,0	3	7,5
Da, skoraj vsak dan	10	66,7	19	76,0	29	72,5
SKUPAJ	15	100	25	100	40	100

Tabela 4: Število (f) in strukturni odstotki (f %) odgovorov staršev o komunikaciji z vzgojiteljem ob prihodu oz. odhodu otroka glede na spol staršev

Na podlagi χ^2 -preizkusa ($\chi^2 = 1,158$; $P = 0,560 \rightarrow P > 0,05$) lahko ničelno hipotezo (H_0) obdržimo, saj razlika v komunikaciji vzgojitelja glede na spol staršev ni statistično značilna. Skoraj vsak dan se pogovarja tako z očeti (66,7 %) kot z materami (76,0 %).

Razlike v vsakodnevni komunikaciji med starši in vzgojiteljem ob prihodu v vrtec oz. odhodu iz vrtca glede na stopnjo izobrazbe staršev

STOP. IZOBR.	Osnovna šola		Poklicna šola		Srednja šola		Višja šola		Visoka šola		Magisterij, doktorat		Skupaj	
	f	f %	f	f %	f	f %	f	f %	f	f %	f	f %	f	f %
Ne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Da, vendar redko	0	0	1	25,0	4	36,4	2	22,2	1	7,1	0	0	8	20,0
Da, enkrat tedensko	1	100,0	0	0	0	0	1	11,1	1	7,1	0	0	3	7,5
Da, skoraj vsak dan	0	0	3	75,0	7	63,6	6	66,7	12	85,7	1	100,0	29	72
SKUPAJ	1	100	4	100	11	100	9	100	14	100	1	100	40	100

Tabela 5: Število (f) in strukturni odstotki (f %) odgovorov staršev o komunikaciji z vzgojiteljem ob prihodu oz. odhodu otroka glede na stopnjo izobrazbe staršev

Izid χ^2 -preizkusa ($\chi^2 = 11,493$; $P = 0,320$ $P > 0,05$) kaže, da lahko v tem primeru ničelno hipotezo (H_0) obdržimo, saj ne obstaja statistično pomembna razlika v komunikaciji z vzgojiteljem glede na stopnjo izobrazbe staršev. Vzgojitelj se z večino staršev največkrat pogovarja skoraj vsak dan ne glede na njihovo stopnjo izobrazbe (poklicna šola 75,0 %, srednja šola 63,6 %, višja šola 66,7 %, visoka šola 85,7 %, magisterij oz. doktorat 100,0 %), izjema je le eden od staršev, ki ima končano osnovno šolo in pravi, da se z vzgojiteljem pogovarja le enkrat tedensko.

Ugotavljamo, da je vsakodnevna komunikacija med starši in vzgojitelji pomembna oblika neformalnega sodelovanja. Vanjo se vključujejo starši ne glede na izobrazbo in spol.

Organiziranje različnih aktivnosti (prireditve, izleti, pikniki, delavnice)

Kako pogosto vzgojitelj organizira različne aktivnosti (prireditve, izleti, pikniki, delavnice)?

ODGOVORI	f	f %
Ne	0	0
Da, enkrat letno	7	17,5
Da, od 2- do 3-krat letno	22	55,0
Da, 4-krat letno ali pogosteje	11	27,5
SKUPAJ	40	100

Tabela 6: Število (f) in strukturni odstotki (f %) pogostosti organiziranja različnih aktivnosti (prireditve, izleti, pikniki, delavnice)

Na podlagi podatkov ocenjujemo, da vsi vzgojitelji organizirajo različne aktivnosti (prireditve, izleti, pikniki, delavnice). Največ (55,0 %) je takih, ki navedene oblike organizirajo od 2- do 3-krat letno, skoraj tretjina (27,5 %) je takih, ki te oblike organizirajo 4-krat letno ali pogosteje, nekaj (17,5 %) pa je tudi takih, ki to storijo le enkrat letno.

Podatki kažejo, da se v večini vrtcev 2- in večkrat letno izvajajo različne aktivnosti (prireditve, izleti, pikniki, delavnice), kamor se lahko vključujejo starši, saj o tem poroča skupaj 84,5 % vseh anketiranih staršev.

Ocena staršev o zadovoljstvu z delom vzgojiteljev

Ali so starši z delom vzgojitelja zadovoljni?

ODGOVORI	f	f %
Zelo nezadovoljen	0	0
Nezadovoljen	0	0
Dokaj zadovoljen	5	12,5
Zadovoljen	14	35,0
Zelo zadovoljen	21	52,5
SKUPAJ	40	100

Tabela 7: Število (f) in strukturni odstotki (f %) mnenj staršev o zadovoljstvu z delom vzgojitelja

Večina staršev je zadovoljnih (35,0 %) oz. zelo zadovoljnih (52,5 %) z delom vzgojitelja. 12,5 % staršev je z njegovim delom dokaj zadovoljnih, nihče od anketiranih pa z delom vzgojitelja ni nezadovoljen.

Glede na oceno zadovoljstva staršev z vzgojitelji nas je zanimalo, ali se zadovoljstvo staršev razlikuje glede na njihovo starost.

Ali obstajajo razlike o zadovoljstvu staršev z delom vzgojitelja glede na starost?

STAROSTNA SKUPINA	MANJ KOT 25 LET		26–35 LET		NAD 35 LET		SKUPAJ	
	f	f %	f	f %	f	f %	f	f %
ODGOVORI								
Zelo nezadovoljen	0	0	0	0	0	0	0	0
Nezadovoljen	0	0	0	0	0	0	0	0
Dokaj zadovoljen	2	100,0	3	11,1	0	0	5	12,5
Zadovoljen	0	0	10	37,0	4	36,4	14	35,0
Zelo zadovoljen	0	0	14	51,9	7	63,6	21	52,5
SKUPAJ	2	100	27	100	11	100	40	100

Tabela 8: Število (f) in strukturni odstotki (f %) mnenj staršev o zadovoljstvu z delom vzgojitelja glede na starost anketiranih

Na podlagi rezultatov ocenjujemo, da obstaja statistično pomembna razlika v oceni zadovoljstva staršev z delom vzgojitelja, saj je $\chi^2 = 11,394$, $P = 0,022 \rightarrow P < 0,05$. Vsi starši, ki so mlajši od 25 let, so dokaj zadovoljni z delom vzgojitelja. Drugi

dve starostni skupini staršev (26–35 let in nad 35 let) sta z njegovim delom zadovoljni (37,0 %, 36,4 %) oz. zelo zadovoljni (51,9 %, 63,6 %). Rezultat je pričakovan, saj imajo starši, ki so starejši, več izkušenj z vrtcem, poznajo delo vrtca, medtem ko si mlajši šele nabirajo izkušnje (njihov prvi otrok) in so zaradi tega bolj kritični in bolj občutljivi.

Zanimalo nas je tudi, ali je zadovoljstvo staršev odvisno od njihovega spola.

Ali obstajajo razlike o zadovoljstvu staršev z delom vzgojitelja glede na spol?

SPOL	MOŠKI		ŽENSKI		SKUPAJ	
	f	f %	f	f %	f	f %
ODGOVORI						
Zelo nezadovoljen	0	0	0	0	0	0
Nezadovoljen	0	0	0	0	0	0
Dokaj zadovoljen	2	13,3	3	12,0	5	12,5
Zadovoljen	5	33,3	9	36,0	14	35,0
Zelo zadovoljen	8	53,3	13	52,0	21	52,5
SKUPAJ	15	100	25	100	40	100

Tabela 9: Število (f) in strukturni odstotki (f %) mnenj staršev o zadovoljstvu z delom vzgojitelja glede na spol anketiranih

Kot kaže izid χ^2 -preizkusa ($\chi^2 = 0,036$, $P = 0,982 \rightarrow P > 0,05$), lahko ničelno hipotezo (H_0) obdržimo. Razlika med mnenjem očetov in mater glede zadovoljstva z delom vzgojitelja ni statistično značilna. Približno enak odstotek očetov in mater je z njegovim delom zelo zadovoljnih (53,3 %, 52,0 %), zadovoljnih je več kot tretjina anketiranih (33,3 %, 36,0 %), medtem ko je dokaj zadovoljnih 13,3 % očetov in 12,0 % anketiranih mater. Nihče pa z delom vzgojitelja ni nezadovoljen.

Glede na dejstvo, da se starši vključenih otrok razlikujejo tudi glede izobrazbe, nas je zanimalo, ali obstajajo razlike v oceni zadovoljstva staršev z delom vzgojitelja glede na stopnjo izobrazbe.

Ali obstajajo razlike o zadovoljstvu staršev z delom vzgojitelja glede na stopnjo izobrazbe?

STOP. IZOBR.	Osnovna šola		Poklicna šola		Srednja šola		Višja šola		Visoka šola		Magisterij, doktorat		Skupaj	
	f	f %	f	f %	f	f %	f	f %	f	f %	f	f %	f	f %
Zelo nezad.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nezad.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dokaj zad.	0	0	0	0	2	18,2	1	11,1	2	14,3	0	0	5	12,5
Zadovoljen	1	100,0	2	50,0	2	18,2	5	55,6	4	28,6	0	0	14	35,0
Zelo zad.	0	0	2	50,0	7	63,6	3	33,3	8	57,1	1	100,0	21	52,5
SKUPAJ	1	100	4	100	11	100	9	100	14	100	1	100	40	100

Tabela 10: Število (f) in strukturni odstotki (f %) mnenj staršev o zadovoljstvu z delom vzgojitelja glede na stopnjo izobrazbe anketiranih

Izid χ^2 -preizkusa je pokazal, da lahko tudi v tem primeru ničelno hipotezo (H_0) obdržimo, saj je $\chi^2 = 8,118$, $P = 0,617 \rightarrow P > 0,05$. Na podlagi dobljenih rezultatov ocenjujemo, da stopnja izobrazbe staršev ne vpliva na oceno zadovoljstva staršev z delom vzgojitelja, saj razlika ni statistično značilna. Starši, ki imajo končano osnovno šolo, so z delom vzgojitelja zadovoljni (100 %), starši, ki imajo magisterij oz. doktorat, pa zelo zadovoljni (100 %). Pri starših s poklicno šolo so odstotki enakomerno porazdeljeni (zadovoljen 50 %, zelo zadovoljen 50 %). Pri starših s končano srednjo in visoko šolo je največ takih, ki so z delom vzgojitelja zelo zadovoljni (63,6 %, 57,1 %). Večina staršev z višjo šolo (55,6 %) pa je z delom vzgojitelja zadovoljnih.

Sklep

Čeprav ima pričujoče preučevanje problematike kakovosti vrtca s perspektive staršev na segmentu sodelovanja med starši in vzgojitelji določene omejitve (majhen vzorec), lahko na podlagi dobljenih rezultatov vendarle dobimo uvid v to problematiko.

Z gotovostjo lahko trdimo, da se nam je v celoti potrdil aksiom *ni mogoče, ne komunicirati* Pavla Watzlawicka (Lepičnik Vodopivec, 1996), saj podatki kažejo, da je med starši in vzgojitelji oz. pomočniki vzgojiteljev poleg sodelovanja na formalni ravni razvito tudi neformalno sodelovanje. Na podlagi dobljenih rezultatov ocenjujemo, da so v vrtcih danes nekoliko v ospredju neformalne oblike sodelovanja s starši, kar je verjetno tudi posledica drugačnega načina vzgoje v vrtcih. To je z vidika razvijanja samozavesti staršev in njihove odgovornosti za vzgojo otrok ter za razvijanje medsebojnega zaupanja med starši in vzgojitelji oz. pomočniki vzgojiteljev izjemno pomembno. Ob tem pa ne smemo pozabiti na pravico staršev, *biti informiran*, kar nam zagotavljajo predvsem formalne oblike sodelovanja med vrtcem in družino. Prepričani smo, da je aktualno sodelovanje med vrtcem in družino solidna podlaga za razvoj partnerskih odnosov med njimi, pod pogojem, da si bodo pripravljene enakopravno deliti informacije, da bodo vsak s svojega vidika prevzemali obveznosti in odgovornosti, povezane z vzgojo otrok, in se ob tem zavedali svojih pravic in dolžnosti.

Če na dobljene rezultate pogledamo z vidika veljavnega kurikula za vrtce, lahko ugotovimo, da je v vrtcih še veliko možnosti za formalno in neformalno sodelovanje s starši. Pri tem gre, na ravni formalnega sodelovanja, še zlasti za uresničevanje javne dostopnosti do pisnega in ustnega obveščanja o različnih ponudbah programov v vrtcu in poglobljenega razgovora z vzgojiteljem oz. pomočnikom vzgojitelja oz. svetovalno službo, ki se realizira preko roditeljskih sestankov, govorilnih ur in pisnih obvestil. Na ravni neformalnega sodelovanja pa gre za pravico staršev do sprotne izmenjave informacij, ki se uresničuje skozi vsakodnevno komuniciranje s starši ob prihodu v vrtec oz. odhodu iz vrtca. Na obeh ravneh obstaja še veliko možnosti tako pri že uveljavljenih oblikah formalnega in neformalnega sodelovanja kot tudi na področjih, ki so nekoliko manj zastopana, kot so npr. področje pisnega obveščanja, sodelovanje staršev pri načrtovanju življenja in dela v vrtcu in pri aktivnem vzgojnem delu ter sistematičnem seznanjanju z njihovimi pravicami in odgovornostmi.

Seveda pa pri tem ostaja odprta cela vrsta vprašanj, povezanih tako s formalnimi kot z neformalnimi oblikami sodelovanja s starši. Eno od njih je prav gotovo vprašanje organizacije formalnih oblik, ki vključuje problematiko načrtovanja, izvedbe in evalvacije roditeljskega sestanka in govorilne ure (čas, priprava vabil, ureditev prostora, izbor sodelavcev, uporaba izobraževalne tehnologije, pisanje zapisnika). Ne nazadnje gre pri tem tudi za vprašanje vodenja samega roditeljskega sestanka ali govorilne ure, za način komuniciranja (verbalni in neverbalni vidik) med vzgojiteljem in pomočnikom vzgojitelja in starši ipd.

LITERATURA

Bahovec, D. E., Kranjc, S., Cvetko, I., Marjanovič Umek, L. in Videmšek, M. (1999). *Kurikulum za vrtce*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.

Epstein, J. L. in Sanders, M. G. (1998). *What we learn from International Studies of School Family Community Partnerships*. Childhood Education. Internation Focus Issus.

Dahlberg, G., Moss, P. in Pence, A. (2007). *Beyond Quality in Early Childhood Education and Care*. New York: Routledge.

Intihar, D. in Kepec, M. (2002). *Partnerstvo med šolo in domom*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Kalin, J. (2009). *Pedagoški vidiki sodelovanja učiteljev in staršev – izziv za učitelje, šolo, starše in družbo*. V F. Cankar (ur.), *Šola kot stičišče partnerjev: sodelovanje šole, družine in lokalnega okolja pri vzgoji in izobraževanju otrok* (str. 83–97). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Kroflič, R. idr. (2001). *Otrok v vrtcu*. Ljubljana: Založba Obzorja.

Marjanovič Umek, L., Fekonja, U., Kavčič, T. in Poljanšek, A. (2002). *Kakovost v vrtcih*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Ministrstvo Republike Slovenije za šolstvo, znanost in šport. Pridobljeno 3. 5. 2004, s <http://www.mszs.si/slo/solstvo/vrtci.asp>.

Nolan, M. L. (2002). *Education and Support for Parenting. A Guide for health professionals*. Toronto: Bailliere Tindall.

Lepičnik Vodopivec, J. (1996). *Med starši in vzgojitelji ni mogoče ne komunicirati*. Ljubljana: MiSch.

Resman, M. (1992). *Partnerstvo med domom in šolo*. *Sodobna pedagogika*, 43, (3/4), 135–145.

Woodhead, M. (1999). *Towards a global paradigm for research into early childhood education*. *European Early Childhood Education Research Journal*, 1, 5–23.
